

Zpráva o legislativních doporučeních podle § 22 zákona o veřejném ochránci práv

Podle ustanovení § 24 odst. 1 písm. c) zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů informuji Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky o svých doporučeních k vydání, změně nebo zrušení právních předpisů, která jsem adresovala vládě nebo úřadu, jehož působnosti se právní předpis týká.

A. Vyrozumění veřejné ochránkyně práv vládě České republiky o nezákoně správní praxi Ministerstva vnitra a Doporučení veřejné ochránkyně práv vládě České republiky ke změně ustanovení § 38 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (sp. zn.: 15/2017/SZD ze dne 3. prosince 2018)

Nahlížení do spisu probíhá formou poskytnutí kopie, ale zákon nespécifikuje, jak konkrétně má být kopie předána. Podle mého soudu tak není důvod trvat na fyzické přítomnosti žadatele na pracovišti úřadu.

Současný stav nejlépe ilustruje případ ženy z jižní Moravy, kterou na dovolené v jižních Čechách na kole srazilo auto. Protože chtěla uplatnit způsobenou škodu, požádala úřad o nahlédnutí do spisu formou poskytnutí kopií dokumentů z přestupkového spisu o dopravní nehodě. Úřad jí sdělil, že zaslání kopií by bylo v rozporu se zákonem, ale že je připraven jí umožnit nahlédnutí do spisu ve svém sídle, kam se však žena vzhledem k úrazu a trvající pracovní neschopnosti nemohla dostavit.

Takové případy jsou podle mého názoru naprosto zbytečné a jen veřejnost utvrzují v přesvědčení o nevstřícnosti úřadů a o zákonech, které lidem nepomáhají a kladou jim překážky. Na **základě řady individuálních podnětů jsem se proto rozhodla výzkumem celkově prověřit praxi úřadů.** Setkala jsem se s nejednotným přístupem a ani samo Ministerstvo vnitra, jako gestor správního řádu, nemělo ve věci zcela jasno. Předchozí ministr vnitra Lubomír Metnar se však přiklonil k názoru, že není povinností úřadu zasílat kopie dokumentů účastníkům žádajícím o nahlédnutí do spisu. Odmítl proto mé doporučení vydat metodické usměrňení, které by praxi úřadů sjednotilo. Současný ministr vnitra Jan Hamáček se s názorem svého předchůdce ztotožnil.

Ačkoliv jsem přesvědčena, že **právo na dálkové nahlížení do spisu plyne už přímo ze správního řádu** a je to v souladu se základním smyslem práva na nahlížení do spisu, pokud ministerstvo trvá na tom, že dálkové nahlížení do spisu není za současné právní úpravy možné, je podle mne nezbytné zákon upravit. Proto jsem využila svého zvláštního oprávnění a obrátila se na vládu s žádostí **zajištění účastníkům správních řízení možnost dálkově nahlížet do spisu formou pořízení a zaslání kopií.**

Vláda mé doporučení projednala dne 11. ledna 2019 a **odmítla je.**

B. Doporučení veřejné ochránkyně práv vládě České republiky ke změně ustanovení § 68 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, ustanovení § 181 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, a s tím souvisejících zákonů (sp. zn.: 25/2018/SZD ze dne 17. prosince 2018)

Většina správních rozhodnutí je právně v pořádku. Existují však i rozhodnutí vadná a nezákonná, protože každý systém nutně generuje nějaké chyby. Pro efektivní zajištění práva na spravedlivý a nestranný proces by proto měla všechna konečná správní rozhodnutí **obsahovat poučení o možnosti podat proti správnímu rozhodnutí žalobu**. Jedině tak lze **zabránit propadnutí nároku** na soudní ochranu pro neznalost práva.

Povinné poučování by v praxi nepředstavovalo žádné nadměrné finanční náklady ani administrativní zatížení. Jednalo by se o jednu standardizovanou větu doplněnou ke stávajícímu poučení o nemožnosti podat odvolání. Například Česká správa sociálního zabezpečení ve svých rozhodnutích o možnosti podání soudní žaloby poučuje již mnoho let.

Tento požadavek vznesl poprvé v roce 2011 ombudsman Pavel Varvařovský. Doporučení zopakoval v letech 2012 a 2013. V roce 2014 požádala Poslanecká sněmovna vládu, aby se tímto podnětem zabývala. Jedna z předchozích vlád následně s doporučením vyjádřila souhlas a zavázala se uvedenou úpravu navrhnout při nejbližší vhodné novelizaci správního řádu. Od té doby byl správní řád novelizován pětikrát, aniž by předchozí vlády závazek splnily.

U správních orgánů se předpokládá nestrannost, ale nikoli jejich nezávislost. Tu může garantovat pouze soud. Vzhledem k tomu, že každý má ústavně garantované právo, aby jeho záležitost byla projednána nezávislým a nestranným soudem, doporučila jsem vládě, aby **zakotvila povinnost správních orgánů poučit účastníka řízení o právu podat proti správnímu rozhodnutí žalobu k soudu**.

Vláda mé doporučení projednala dne 11. ledna 2019 a **odmítla je**.

V Brně dne 30. ledna 2019

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv